

КОНЦЕПТУАЛЬНЕ БАЧЕННЯ інституту реєстрованого цивільного партнерства #РЦП в Україні

Розроблено Національним ЧСЧ-консорціумом
#MSM_PRO за підтримки БО «100 відсотків життя».
Реліз станом на 01.12.2021

ЮРИДИЧНИЙ СТАТУС

1. Цивільне партнерство розглядається як форма сімейних стосунків, оскільки це відповідає самовизначенню осіб, які перебувають у стосунках цивільного партнерства, як сімейних партнерів/партнерок одне щодо одного.
2. Партнери/партнерки набувають статусу родича/родички найближчого (першого) ступеня споріднення на час чинності стосунків зареєстрованого партнерства.
3. Партнери/партнерки набувають статусу члена сім'ї один по відношенню до одного (одна по відношенню до одної) незалежно від того, чи проживають вони де-факто разом чи окремо (тобто включаючи випадки, коли вони не проживають спільно, — за аналогією до того, що подружжя визнається сім'єю незалежно від факту спільного проживання), — на час перебування в стосунках зареєстрованого партнерства.
4. Зареєстрований партнер / зареєстрована партнерка включаються до переліку осіб, майно та фінансові зобов'язання яких підлягають декларуванню їх другим партнером / другою партнеркою в контексті антикорупційного законодавства.
5. Партнер(ка) набуває статусу близького родича та статусу особи, щодо якої може здійснюватися сторонній догляд, у царині військового законодавства.
Потребує внесення змін до ЗУ «Про військовий обов'язок і військову службу».
6. Перебуваючи у шлюбі, особа не може одночасно зареєструвати партнерство, і навпаки. Шлюб і зареєстроване партнерство розглядаються як різні форми оформлення приватних парних стосунків.
7. При реєстрації партнерства обидві сторони партнерства отримують по одному примірнику свідоцтва про реєстрацію партнерства.

МАЙНОВІ ТА ФІНАНСОВІ ПРАВА

8. Автоматичне (за замовченням) отримання обома партнерами/партнерками права спільної сумісної власності на майно, нажите (набуте) в зареєстрованому цивільному партнерстві, за відсутності іншої домовленості між ними.
При цьому партнери/партнерки можуть укласти нотаріальний договір між собою (як під час реєстрації партнерства, так і під час перебування в ньому), відповідно до якого за кожним/кожною з них зберігається право особистої приватної власності на майно, яке буде нажите ними в подальшому. Така можливість буде аналогічною до вже наявної можливості в рамках інституту шлюбу.
9. Безподаткове дарування майна партнеру/партнерці, включаючи безподаткове надання матеріальної допомоги партнеру/партнерці (без обмеження її обсягу) під час перебування в стосунках зареєстрованого партнерства.
10. Безподаткове спадкування майна партнера/партнерки в рамках першої черги спадкування за законом (до першої черги спадкування належать також діти та батьки). Право на отримання частки у спадщині нарівні зі спадкоємцями (спадкоємницями) першої черги після смерті партнера/партнерки. Серед іншого — право на участь у спадкуванні прав інтелектуальної власності.
Потребує внесення змін до Цивільного та Податкового кодексів України.
11. Спільні (сімейні) споживчі (банківські) кредити.

12. Право на отримання пільгових кредитів, наданих за програмами допомоги молодій сім'ї.

Не потребує внесення спеціальних змін до житлового законодавства.

13. Спільний банківський рахунок.

14. Право на поділ майна, спільно нажитого з часу реєстрації партнерства, як під час перебування в партнерстві, так і після припинення партнерства (через нотаріальну процедуру в разі відсутності суперечки або через суд у разі її наявності).

МЕДИЧНІ ПРАВА

15. Прийняття рішень про можливість і обсяги медичного втручання щодо партнера (партнерки) — нарівні з іншими нормативно визначеними особами (найближчими родичами тощо), у випадках, коли партнер(ка) за станом здоров'я не може приймати такі рішення самостійно (у випадках перебування в штучній комі, втрати свідомості, перебування під наркозом).

16. Отримання страхових виплат за померлого партнера (померлу партнерку) на підставі медичного страхування.

ЗАГАЛЬНЕ ПРАВИЛО: не потребує змін до законодавства.

17. Право відвідання партнера/партнерки у відділеннях інтенсивної терапії (реанімації) на загальних підставах.

ЗАГАЛЬНЕ ПРАВИЛО: див. наказ МОЗ за посиланням <https://moz.gov.ua/article/health/vidkriti-reanimacii-jak-skoristatis-svoim-pravom-i-pidtrimati-pacienta-u-viddilenni-i-intensivnoi-terapii>.

18. Право вирішувати, чи проводити патологоанатомічне дослідження тіла померлого партнера, — у випадках коли таке дослідження не є обов'язковим згідно з законом.

Через зміни до Основ законодавства про охорону здоров'я.

ЖИТЛОВІ ПРАВА

19. Так зване «право спадкування права оренди неприватизованого житла», тобто отримання статусу наймача житла, яке не приватизоване, в разі смерті партнера/партнерки, на ім'я якого/якої було випасано ордер.

Потребує внесення змін Житлового кодексу Української РСР, де наведено перелік членів сім'ї застосовно до житлового законодавства.

20. Надання з боку держави України права отримати посвідку на проживання в Україні іноземному громадянину (іноземній громадянці), який зареєстрував (яка зареєструвала) цивільне партнерство з українським громадянином (українською громадянкою).

Потребує внесення змін до ЗУ «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства».

21. Застосування спрощеного порядку набуття громадянства України для зареєстрованого партнера-іноземця (зареєстрованої партнерки-іноземки).

Потребує внесення змін до ЗУ «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства», «Про громадянство України», «Про імміграцію».

СОЦІАЛЬНІ ГАРАНТІЇ

22. Поширення на партнера/партнерку соціальних гарантій, що надаються членам сім'ї у сфері трудових відносин.

23. Право на отримання допомоги по втраті годувальника (годувальниці) в разі смерті партнера (партнерки)

Право надається на загальних підставах, без потреби змінювати закони в цій частині.

ПРАВА ЩОДО ДІТЕЙ, РЕПРОДУКТИВНІ ПРАВА

24. Надання другій зареєстрованій партнерці (другому зареєстрованому партнеру) права отримувати 14-денну відпустку у зв'язку з народженням дитини першою партнеркою або у першого партнера внаслідок застосування ДРТ (допоміжних репродуктивних технологій).

25. Право першої партнерки (першого партнера) надати другій партнерці (другому партнерові) через окремий нотаріальний договір певний обсяг прав щодо власної дитини першої партнерки (першого партнера), якщо в цієї дитини юридично немає другого з батьків. Зокрема, це може бути зроблено щодо дитини, адоптованої (всиновленої чи вдовіреної) першою партнеркою (першим партнером) в індивідуальному порядку. У разі, коли такі права надаються другій партнерці (другому партнерові), то у випадку смерті першої партнерки (першого партнера), що є відповідно юридичною матір'ю чи юридичним батьком дитини, або ж коли ця матір / цей батько позбавляється батьківських прав, то друга партнерка (другий партнер) за власної згоди і далі користується отриманими раніше правами щодо дитини — до вирішення долі дитини через суд. Зокрема, друга партнерка (другий партнер) отримує змогу скористатися правом адопції дитини першої партнерки (першого партнера) або отримати статус її опікуни/піклувальниці (опікуна/піклувальника) у спеціальному порядку, який може передбачати пріоритетність прав цієї другої партнерки (цього другого партнера) перед третіми сторонами (напр., кровними родичами), а також урахувати думку дитини відповідно до її віку.
26. Позбавлення раніше наданих прав щодо дитини, наданих першою стороною другій стороні, може відбуватися відбувається за нотаріальною заявою першої сторони в односторонньому порядку. Друга сторона може оскаржити це рішення в суді, а рішення суду має прийматися, виходячи з найкращих інтересів дитини.
27. Перебування особи в зареєстрованому цивільному партнерстві не може бути перепорою до індивідуальної адопції.
28. Перший партнер / перша партнерка — відповідно рідний батько або рідна мати дитини — може за життя оформити нотаріальну заяву про надання другому партнеру (другій партнерці) можливості користуватися опікунськими (піклувальними) правами щодо дитини після смерті першого партнера / першої партнерки — і до вирішення долі дитини через суд.
- Необхідно провести уточнення щодо відповідних нотаріальних процедур.
29. Право на отримання аліментів від одного партнера на користь іншого партнера (однієї партнерки на користь іншої партнерки) за аналогією із процедурою у шлюбі чи внаслідок розірвання шлюбу.

ПРАВА, ЯКІ НЕ ПОТРЕБУЮТЬ ЗМІН ДО ЗАКОНОДАВСТВА, ОСКІЛЬКИ ВИПЛИВАЮТЬ З ЧИННИХ ПРАВОВИХ НОРМ

30. Супровід неповнолітньої дитини партнера/партнерки в закордонних поїздках (напр., у туристичних).
31. Супровід у переміщеннях по Україні дитини партнера/партнерки, яка не досягла віку вільного переміщення (*тобто 14 років, як це визначено частиною 2 статті 313 Цивільного кодексу України*), без письмової згоди партнера/партнерки — відбувається за наявності на руках свідоцтва про народження дитини (відповідно до загального порядку).
32. Право другої партнерки бути присутньою під час народження дитини першою партнеркою.

МОРТАЛЬНІ ПРАВА (права, пов'язані зі смертю і похованням)

33. Право брати участь у вивченні та встановленні причин смерті партнера/партнерки, ознайомитися з медичним висновком про причини смерті та, за необхідності, опротестувати цей висновок.

Потребує внесення змін до ст. 11 ЗУ «Про поховання та похоронну справу».

34. Право на отримання останньої зарплати і соціальної виплати, які мав/мала би отримати померлий партнер / померла партнерка нарівні з іншими особами, визначеними законодавством.

Потребує внесення змін до ЗУ «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування».

35. Право на матеріальну компенсацію внаслідок загибелі (смерті) партнера/партнерки при особливих обставинах (при виконанні професійного обов'язку, героїській смерті тощо) — нарівні з іншими особами, визначеними законодавством.
36. Право на опротестування недостовірних відомостей про покійного партнера / покійну партнерку.
Потребує внесення змін до Цивільного та Сімейного кодексів України.
37. Право розпоряджатися після смерті партнера/партнерки його/її тканинами й органами, якщо з цього приводу немає власних розпоряджень покійного/покійної.
38. Право на отримання та організацію супроводження тіла померлого партнера / померлої партнерки для поховання (кремації). Право на отримання усього або частини праху покійного партнера/партнерки після кремації.
39. Право на прийняття рішень щодо похоронної церемонії, визначення мови й змісту посмертного ідентифікаційного напису та (за потреби) епітафії на місці поховання.
40. Право на власне майбутнє підпоховання у місце поховання останків партнера/партнерки (на підставі стосунків споріднення найближчого ступеня).
41. Право на отримання компенсації матеріальної та моральної шкоди, заподіяної наругою над могилою (місцем поховання) покійного партнера / покійної партнерки.
Потребує внесення змін до статті 3 Сімейного кодексу України.
42. Право на відшкодування шкоди внаслідок смерті партнера/партнерки в передбачених законом випадках.
Потребує внесення згадки про зареєстрованого цивільного партнера (зареєстрованої цивільної партнерки) до статті 1200 Цивільного [кодексу](#) України.
43. Усі права, якими користуються інші члени сім'ї та родичі у зв'язку зі зникненням партнера/партнерки безвісти.
Ці права вже надано незареєстрованим цивільним партнерам/партнеркам тієї ж документальної статі — членам сім'ї особи, зниклої безвісти, відповідно до [Закону](#) України «Про правовий статус осіб, зниклих безвісти» (див. ст. 1).

ПРАВА, ЯКІ НЕ ПОТРЕБУЮТЬ ЗМІН ДО ЗАКОНОДАВСТВА, ОСКІЛЬКИ ВИПЛИВАЮТЬ З ЧИННИХ ПРАВОВИХ НОРМ

44. Процесуальне право на офіційне упізнання тіла партнера/партнерки в разі його/її раптової смерті (внаслідок убивства, ДТП, катастрофи і т. ін.).
45. Право на будівництво склепу для подальшого родинного поховання спільно з партнером/партнеркою.
46. Право першого партнера / першої партнерки бути присутнім/присутньою при виголошенні зацікавленим особам змісту секретного заповіту другого партнера / другої партнерки після його/її смерті.
Відповідно до ст. 1250 Цивільного кодексу України.

ПРАВА У ПРАВООХОРОННІЙ, СУДОВІЙ І ПЕНІТЕНЦІАРНІЙ СФЕРАХ

47. Право не свідчити проти партнера/партнерки у кримінальних процесах (на етапі досудового слідства та судового процесу).
Право впливатиме з застосування до зареєстрованих партнерів/партнerek статті 63 Конституції.
48. Право клопотати про обмеження цивільної дієздатності свого партнера / своєї партнерки та отримання опіки над ним/нею у передбачених законом випадках на правах найближчого члена сім'ї.

49. Право на особисті короткотривалі та довготривалі побачення з партнером/партнеркою під час його/її утримання в місцях несвободи (включаючи ІТТ, СІЗО, заклади Державної кримінально-виконавчої служби України тощо).

МІЖНАРОДНЕ ВИЗНАННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ

50. Партнерство, зареєстроване в іноземній юрисдикції, визнається в Україні.

Потребує внесення змін до ст. 38 ЗУ «Про міжнародне приватне право». На практичному рівні існуватиме можливість внесення змін до українського реєстру актів цивільного стану через опцію «Поновлення актового запису для виправлення помилок».

51. Особи однієї документального статі, які уклали шлюб між собою в іноземній юрисдикції, прирівнюються в Україні до осіб, які зареєстрували цивільне партнерство.

СТАТУС ІНФОРМАЦІЇ ПРО ПЕРЕБУВАННЯ В ЗАРЕЄСТРОВАНОМУ ПАРТНЕРСТВІ

52. Схожість зі шлюбом: відомості про перебування конкретної особи в зареєстрованому цивільному партнерстві із іншою конкретною особою належать до категорії сенситивних персональних даних і не можуть поширюватися без їхньої згоди.
53. Інформація про перебування чи неперехування особи в зареєстрованому цивільному партнерстві як такому трактується як інформація про сімейний стан. Вважати чи не вважати її сенситивною — потребує додаткового погодження.
54. Інформація про перебування в зареєстрованому цивільному партнерстві поширюється суб'єктом цивільного партнерства на власний розсуд. Винятком виступають особи, уповноважені на виконання функцій держави, оскільки ці особи так чи інакше зобов'язані декларувати не тільки свої доходи й майно, але й доходи та майно членів своєї сім'ї, а зареєстрований партнер / зареєстрована партнерка розглядаються як члени сім'ї незалежно від факту спільного проживання.

ПРАВА,

**які НЕ виникають при реєстрації цивільного партнерства,
на відміну від прав, що виникають при укладанні шлюбу**

55. Особи, які перебувають у зареєстрованому партнерстві, не набувають прав на спільне всиновлення/вдочеріння дитини на тих самих засадах, на яких це роблять особи, які перебувають у шлюбі між собою.
56. При реєстрації партнерства партнер/партнерка не набуває права на зміну прізвища у відповідності до прізвища партнера/партнерки, проте може перейти на прізвище своєї «половини» в рамках загальної процедури зміни прізвища; або ж обидва партнери / обидві партнерки можуть за загальною процедурою перейти на подвійне спільне прізвище, об'єднавши свої попередні індивідуальні прізвища.
57. Реєстрація партнерства не тягне за собою права на проходження обряду церковного вінчання. Регуляція цього таїнства залишається безумовною прерогативою Церков і стосується лише осіб, які перебувають у шлюбі. Цивільне законодавство про реєстроване цивільне партнерство не має впливу на канонічне право •